

اجلاس مارس ۲۰۰۵ شورای حکام

رویداد مهمی که قبل از اجلاس مارس شاهد آن بودیم، امضای قرارداد بازگشت پسماند سوخت هسته ای میان ایران و روسیه در نهم اسفند ماه ۱۳۸۳ (۲۷ فوریه ۲۰۰۵) بود. در اجلاس مارس نیز مدیرکل آژانس بین المللی اتمی گزارش کتبی درخصوص اجرای موافقت نامه پادمان در جمهوری اسلامی ایران ارائه نکرد، بلکه صرفاً به ارائه یک گزارش شفاهی مختصر در این مورد بسنده کرد. آقای البرادعی اظهار داشت که ایران از ماه نوامبر ۲۰۰۴ تاکنون دسترسی لازم به مواد و تأسیسات هسته ای و سایر اماکن از جمله یک سایت نظامی را طبق موافقت نامه پادمان و پروتکل الحاقی فراهم کرده است. وی، همچنین تصریح کرد که بررسی اظهار نامه ها و سایر فعالیت های راستی آزمایی اجرای اقدامات مربوط به پروتکل الحاقی ادامه دارد و آژانس قادر بوده تا تعلیق داوطلبانه غنی سازی توسط ایران را نیز راستی آزمایی نماید. مدیرکل آژانس درخصوص دو موضوع منشا آلودگی و برنامه سانتریفیوژها نیز اعلام کرد که آژانس به پیشرفت هایی در این زمینه نائل شده است.

نماینده جمهوری اسلامی ایران نیز با قرائت بیانیه ای، با مروری بر همکاری های ایران با آژانس بین المللی انرژی اتمی، تصریح کرد ایران به همکاری های خود با آژانس ادامه خواهد داد. در این بیانیه به مسائل سیاسی نیز اشاره شده و از قصد صادقانه و جدی ایران در مذاکرات با سه کشور اروپایی صحبت به میان آمده است و در این ارتباط، تعلیق داوطلبانه به پیشرفت مذاکرات منوط شده است. از طرف دیگر، نماینده جمهوری اسلامی ایران قصد و نیت ایران مبنی بر تبدیل شدن به یک تولید کننده و تأمین کننده سوخت هسته ای را محکم و غیرقابل تزلزل خواند.

جنبش عدم تعهد نیز با صدور بیانیه ای، از همکاری های کامل و فعالانه ایران با آژانس و انجام فعالیت های بدون مانع و محدودیت بازرسی آژانس در ایران ابراز خرسندی کرد. عدم تعهد همچنین از اقدام داوطلبانه و غیرالزام آور حقوقی ایران در تعلیق فعالیت های مرتبط با غنی سازی خود استقبال کرد و تأکید کرد که باید بین اقدامات داوطلبانه اعتمادساز و تعهدات حقوقی تمایز قائل شد. این اجلاس، قطعنامه ای نیز درمورد اجرای پادمان در ایران تصویب نکرد و رئیس شورای حکام صرفاً در پایان مباحث مربوط به این موضوع، یک جمع بندی از مجموع اظهارات تمامی کشورهای عضو شورا ارائه نمود.

۱. گزارش شفاهی مدیرکل آژانس در خصوص اجرای موافقت نامه پادمان ایران

نوامبر گذشته، دبیرخانه گزارش جامعی را در مورد راستی آزمایی عمل به تعهدات ناشی از ان.پی.تی توسط ایران و اقدام داوطلبانه این کشور در تعلیق غنی سازی و فعالیت های بازفرآوری مربوطه، به شورای حکام ارائه داد. از آن زمان به بعد، ایران به موجب موافقت نامه پادمان و پروتکل الحاقی دسترسی آژانس به مواد و تأسیسات هسته ای را تسهیل و همچنین امکان دسترسی به سایر اماکن در کشور را فراهم نموده است که از جمله می توان به یک بازدید شفاف ساز از یک سایت نظامی اشاره نمود. ما بررسی اظهاریه های ایران و انجام دسترسی های تکمیلی و سایر فعالیت های راستی آزمایی اجرای اقدامات مربوط به پروتکل الحاقی را ادامه دادیم. آژانس همچنین به راستی آزمایی تعلیق داوطلبانه غنی سازی و فعالیت های بازفرآوری مربوطه توسط ایران ادامه داده است. آژانس در زمینه دو موضوع مهم یعنی منشأ آلودگی تجهیزات در اماکن مختلف در ایران با همکاری کشور ذی ربط و نیز پیگیری اطلاعات ارائه شده توسط ایران در مورد برنامه سانتریفیوژها به پیشرفت هایی نائل آمده است. معاون مدیرکل در امور پادمان جزئیات بیشتری از فعالیت های راستی آزمایی آژانس در ایران را ارائه خواهد نمود. درحالی که آژانس به فعالیت در جهت تکمیل ارزیابی خود از مسائل باقی مانده مربوط به برنامه هسته ای ایران ادامه می دهد، من ایران را به رعایت شفافیت کامل در مورد تمام فعالیت های هسته ای خود از طریق ارائه جزئیات کامل و فوری تمام اطلاعاتی که می تواند این مسائل باقی مانده را آشکارتر سازد، ترغیب می نمایم. در برخی موارد، دریافت اطلاعات هنوز ادامه دارد که به نوبه خود موجب تأخیر در فعالیت هاست. همانگونه که در اجلاس قبلی آژانس ذکر شد، به واسطه ماهیت اظهارنشده ابعاد مهم برنامه هسته ای ایران در گذشته، یک کمبود اعتماد به وجود آمده و از این رو ضرورت دارد ایران به نحوی فعال همکاری نزدیک تری با آژانس داشته باشد تا ما را به سمت ایجاد اعتماد لازم و حصول اطمینان در حدی که ضروری است، رهنمون سازد.

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

مایلم توجه اعضای شورای حکام را به موارد ذیل در ارتباط با گزارش فنی شفاهی مدیرکل و همچنین اظهارات برخی از اعضای شورا جلب نمایم. از این که گزارش به طور رسمی و جامع و فراتر از روال طبیعی خود ارائه شده، کمی متحیر شدم. با وجود این، سعی خواهم کرد مواردی را در ارتباط با مسائل مطرح شده در اینجا تبیین و شفاف سازی نمایم.

۱. ذخیره سازی مواد در اصفهان، بخشی از فرایند تبدیل اورانیوم نیست. پرسشنامه اطلاعات طراحی مربوط به تأسیسات ذخیره سازی، قبل از دسترسی تکمیلی در اختیار آژانس در تاریخ ۱۵ دسامبر ۲۰۰۴ قرار گرفته است. القای این مطلب که چنین کاری نوعی افشاسازی جدید است، با واقعیت همخوانی ندارد. به هر حال، بدیهی است که موضوع مورد نظر وقوع یک اشتباه سهوی در مکاتبات بین ایران و آژانس است.

۲. در ارتباط با بسته بندی و انبار قطعات سانتریفیوژ در "فرایند"، مایلم به موارد زیر اشاره کنم:

- این قطعات شامل اقلام غیر ضرور هستند.
  - این قطعات برای هدف نگهداری پیشگیرانه در نظر گرفته شده اند.
  - از اینرو، این قطعات ارتباطی با تعلیق داوطلبانه ندارند.
- ضرورت فنی چنان فعالیت هایی برای حفظ و نگهداری این قطعات، به همراه سایر موارد ضروری که در حال حاضر در لاک و مهر آژانس قرار دارند، از نوامبر ۲۰۰۴ به بعد با کارشناسان فنی آژانس مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. این کار قبل از آغاز تعلیق داوطلبانه انجام شده است. مباحث فنی و بررسی های بیشتری باید انجام گیرد. این موارد را نمی توان بررسی نشده رها کرد و به طور حتم، بررسی موارد غیر قابل قبول نیز محلی از اعراب ندارد.

۳. از همکاری کشورها و گام های پیموده شده از سوی آژانس به سمت خاتمه موضوعات مربوط به مسئله آلودگی و مسئله سانتریفیوژهای p۲ استقبال می کنیم. ما اطلاعات لازم در مورد نحوه انتقال و نحوه تهیه مواد و همچنین سایر اطلاعات مربوطه را فراتر از تعهدات پادمانی خود که می تواند در این راستا مفید باشد، ارائه کرده ایم. ما به همکاری نزدیک با آژانس ادامه خواهیم داد و این فرایند را در جهت کمک به آژانس به منظور خاتمه دادن به مسائل موجود، استمرار خواهیم بخشید.

---

^۱ این بیانیه توسط پیروز حسینی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان های بین المللی در وین قرائت شده است.

۴. بازدید از پارچین به عنوان یک تعهد کاملاً داوطلبانه و در جهت ارتقاء اعتماد، با پاسخ مثبت مواجه شد. همانگونه که معاون مدیرکل در گزارش خود اشاره کرد، پیشاپیش بر سر مدالیتهی کار توافق به عمل آمده بود و آژانس از اختیار کامل برای انتخاب کامل منطقه حائز بالاترین اولویت طبق تشخیص خود برخوردار بود. این توافق به طور کامل اجراء شد. هرگونه درخواست اضافه دیگری، فراتر از مدالیتهی مورد توافق است. در ارتباط با این موضوع و سایر موضوعات مربوط به اقلام دوگانه، دو نگرانی جدی همچنان وجود دارد:

- به نظر می رسد هدف از این بازدیدها، ایجاد بدون دلیل فرایند نامحدودی برای بازرسی ها براساس اطلاعات ناموثق منابع آزاد باشد.

- به رغم درخواست های مکرر ما و به رغم تمام تلاش های مدیرکل، اصل محرمانه بودن اطلاعات تقریباً هیچ گاه رعایت نشده است. با توجه به تهدیدات بالقوه حمله نظامی علیه تأسیسات تحت راستی آزمایی آژانس در ایران، دغدغه بر سر این موضوع شدیدتر است.

درخصوص موضوع اخیر، موضوع تهدیدات از سوی کشورهای دارای سلاح هسته ای علیه یک کشور بدون سلاح هسته ای، موضوع عمده حائز اهمیتی است. چرا که اصل و ماهیت ان پی.تی را مخدوش نموده و تبعات ناگواری را بر امنیت و ثبات منطقه به دنبال دارد. با این موضوع باید مقابله جدی صورت گیرد. همچنین باید اضافه کنم که بخشی از مشکلات مربوط به محرمانه بودن، از قرار معلوم مربوط به فعالیت های کنترل الکترونیکی و استراق سمع های پنهانی از سوی خارجی ها باشد، موضوعی که به تفصیل توسط رسانه ها به آن پرداخته شده است. لازم است به این موضوع به طور سریع و مؤثر توجه شده و برای آن چاره ای اندیشیده شود. به هرترتیب، ایران به همکاری خود با آژانس از جمله در زمینه اعطای دسترسی به سایت هایی که در حیطه صلاحیت موافقت نامه پادمان آژانس و پروتکل الحاقی قرار دارند، ادامه خواهد داد. به هرحال، در انتظار ارائه تصویری بهتر در این زمینه و فراتر از پیچیدگی های جزئی مطرح شده در گزارش معاون مدیرکل و براساس عقل سلیم و درخواست ها برای نیل به توافق از طریق ابزار سیاسی، موارد ذیل را مورد تأکید قرار می دهم:

- ایران در مذاکرات خود با سه کشور بزرگ اروپایی و اتحادیه اروپا، صادق و جدی است.
- در این راستا، ایران قصد دارد همکاری خود را به شکل کاملی با آژانس ادامه دهد و روابط معمولی خود را براساس پادمان از سرگیرد.

- تعلیق به صورت داوطلبانه بوده و بستگی به پیشرفت در مذاکرات با سه کشور اروپایی و به طور کلی اتحادیه اروپا دارد.
  - قصد و نیت ایران مبنی بر تبدیل شدن به یک تولید کننده و تأمین کننده سوخت هسته ای و یک بازیگر در آینده این بازار سودآور و پرمفعت، محکم و غیرقابل تزلزل است. همزمان، هیچ قصدی برای انحراف در هر زمانی وجود ندارد و این موضوع می تواند از طریق آژانس اطمینان داده شود.
  - توافق با اروپا براساس تبادل تضمین های محکم و عینی صورت گرفته و پیگیری می شود. چنان توافقی در سطح فنی هم امکان پذیر و هم دست یافتنی است. به هر حال، به نظر می رسد برای نیل به یک توافق مرضی الطرفین، ایجاد یک فضای مساعد سیاسی لازم باشد.
  - تبادل تضمین ها با اروپا، تضمین های دیگری برای دو طرف ایجاد خواهد کرد و تعهدات دوجانبه ای را برای ارتقاء اعتماد و به تبع آن ایفای نقش مؤثر و مثبت در ثبات منطقه ای به همراه خواهد داشت.
  - حمایت حاکی از حسن نیت و خیرخواهی دیگران در جهت موفقیت مذاکرات، می تواند در این زمینه مفید باشد.
- درخواست دارم این اظهارات در صورتجلسه نشست ثبت و درموقع مقتضی بین اعضای شورای حکام توزیع گردد.

۳. بیانیۀ عدم تعهد شورای حکام

۱. نم اکنون با پرداختن به موضوعی دیگر، از این واقعیت استقبال می کند که اظهارات شفاهی مدیرکل اکنون گرایش مثبت در جمهوری اسلامی ایران برای اجرای موافقت نامۀ پادمان را مورد تأکید قرار می دهد. نم خرسند است که شاهد است در نتیجه همکاری کامل و فعال ایران، یک راستی آزمایی جامع در این کشور درحال اجراست و به نظر می رسد فعالیت های راستی آزمایی آژانس بدون مانع و محدودیت و به طور مداوم درحال انجام است.
۲. نم از این امر استقبال می کند که اقدام داوطلبانه و غیرالزام آور ایران در جهت اعتمادسازی مبنی بر تعلیق غنی سازی و فعالیت های بازفرآوری، کاملاً مورد راستی آزمایی آژانس قرار دارد. با وجود این، نم حق بنیادین و مسلم تمام کشورهای عضو را برای استفاده از انرژی اتمی در مقاصد صلح آمیز مورد تأکید مجدد قرارداد و اعلام می دارد که این اقدام داوطلبانه، یک اقدام اعتمادساز است. ما هنوز بر این نظیریم که هر نوع تعلیق داوطلبانه هنگامی که به درخواست های مقتضی پاسخ داده شد، باید پایان پذیرد.
۳. نم بار دیگر بر موضع خود مبنی بر این که باید بین اقدامات داوطلبانه اعتمادساز و تعهدات حقوقی ناشی از پادمان تمایز قائل شد، تاکید می نماید.

۴. جمع بندی رئیس شورای حکام

در فهرست سخنرانان نام فردیگری را نمی بینیم. تمام اظهارات صورت گرفته در خلاصه مذاکرات نشست منعکس خواهد شد.

برخی از اعضای شورا مراتب قدردانی خود را از دبیرخانه بخاطر اجرای حرفه ای و بیطرفانه پادمانها در ایران اعلام داشتند. برخی از اعضا همچنین به پیشرفت حاصله در زمینه استمرار با بررسی های آژانس از منشا آلودگی و ماهیت برنامه سانتریفیوژهای ایران توجه توأم با رضایت نمودند.

برخی اعضا نظارت بر نحوه تعلیق فعالیت های غنی سای و بازفرآوری ایران را برای ادامه کل فرایند راستی آزمایی ضروری دانستند بهرحال برخی دیگر اعضا نیز نسبت به سایر تحولات گزارش شده در مورد قصور ایران در ادامه اطلاعات در زمان مقرر و همچنین حیطة و گستره بازدیدهای مربوط به شفاف سازی و تعهدات ناشی از تعلیق داوطلبانه که می تواند اعتماد را مخدوش سازد ابراز نگرانی کردند. آنها از ایران مصرانه خواستند با عمل به تعهد داوطلبانه خود تمام فعالیت های غنی سازی اش را بدون استثنا به حال تعلیق درآورد.

برخی از اعضا از قصد ایران برای ساخت یک راکتور تحقیقاتی آب سنگین ابراز تاسف کردند. برخی از دیگر اعضا از استمرار راستی آزمایی تعلیق داوطلبانه فعالیت های غنی سازی و بازفرآوری ایران اینکه در نتیجه همکاری کامل و فعالانه ایران راستی آزمایی های جامع و گسترده در این کشور هم اکنون در حال انجام است استقبال نمودند آنها برحق اساسی و مسلم تمام کشورهای عضو برای توسعه انرژی اتمی در مقاصد صلح آمیز تاکید و برنظر خود پای فشردند که خاتمه هرگونه تعلیق داوطلبانه باید منوط به اجابت درخواست های مقتضی باشد.

آنها بر لزوم تمایز بین اقدامات اعتماد ساز و تعهدات الزام آور پادمانی تاکید کردند و مذاکرات در حال انجام بین ایران فرانسه آلمان و انگلیس با حمایت نماینده عالی اتحادیه اروپا ابراز حمایت و امیدواری شد که در مورد ترتیبات درازمدت توافق حاصل گردد. همگی تاکید کردند که ضرورت دارد ایران با شفافیت کامل، همکاری های فعالانه خود را با آژانس از طریق ارائه فوری اطلاعات کامل که می تواند موجب روشن سازی مسائل معوقه باشد، به منظور ایجاد اعتماد لازم و تکمیل ارزیابی های آژانس از موارد معوقه مربوط به برنامه هسته ای ایران ادامه دهد برخی از اعضا با یادآوری قطعنامه ای آژانس در این ارتباط، بر اهمیت اجرای این قطعنامه ها تاکید کردند.

شورای حکام بر درخواست خود را مبنی بر تصویب فوری پروتکل الحاقی توسط ایران مجدداً اعلام کرد. شورای حکام از دبیرخانه خواست ارائه اطلاعات به موقع و کامل در مورد پیشرفت‌ها در این زمینه را ادامه دهد.